

لغو تحریم‌ها به تنهایی کافی نیست

توافق هسته‌ای و چشم‌انداز لغو تحریم‌ها امید به احیای اقتصادی و ازسرگیری روابط تجاری ایران با جامعه بین‌المللی را افزایش داده است. تردیدی وجود ندارد که ایران ظرفیت‌های زیادی دارد. جمعیت ۸۰ میلیونی ایران این کشور را در جایگاه هفدهم پرجمعیت‌ترین بازارهای جهان قرار داده است. ایران زمین‌های کشاورزی، کارخانه‌های خودروسازی، شرکت‌های داروسازی و بخش خدماتی پیشرفته‌ای دارد که امکان وابستگی کمتر به نفت را پدید می‌آورد. برخلاف کشورهایی مانند عراق یا برخی شیخ‌نشین‌های حوزه خلیج فارس، ایران می‌تواند با تکیه بر این ظرفیت‌ها از وابستگی به درآمدهای نفتی فاصله بگیرد. اما هدف دستیابی به نرخ رشد ۸ درصدی در ۵ سال آینده یا تجربه سریع تحولات اقتصادی که در اواخر دهه ۱۹۹۰ میلادی در ترکیه اتفاق افتاد، چندان واقع‌بینانه به نظر نمی‌رسد.

لغو تحریم‌ها به‌خودی‌خود نمی‌تواند اقتصادی را که در وضعیت نامناسبی به سر می‌برد متحول کند. به گفته محمد خوش‌چهره، استاد دانشگاه تهران و مشاور اقتصادی سابق محمود احمدی‌نژاد، مشکلات عمیقی در اقتصاد ایران وجود دارد که تحریم‌ها تنها بخشی از آن‌هاست. به گفته او «در اقتصاد ایران تاریخی طولانی از سوءمدیریت‌ها دیده می‌شود.»

مهم‌ترین مشکلات اقتصاد ایران در حال حاضر تورم، رشد کند، سطح پایین تولید و نرخ بالای بیکاری است که به ۱۰/۶ درصد می‌رسد. نرخ بیکاری در بین زنان و جوانان بیشتر است. حسن روحانی، رئیس‌جمهور ایران، می‌گوید این‌ها مشکلاتی است که از دوره گذشته باقی مانده و تا حدودی اصلاح شده است. روحانی برخلاف همتای سابق خود از پرداخت‌های بدون پشتوانه و بی‌حساب از خزانه خودداری می‌کند. بسیاری از مردم امیدوارند با تحقق وعده‌های اقتصادی روحانی، استانداردهای زندگی آن‌ها ارتقا یابد. در سال ۲۰۱۳، پس از دو سال رکود، سرانجام رشد اقتصادی ایران از سر گرفته شد و روحانی توانست نرخ تورم را که به ۴۰ درصد رسیده بود، کاهش دهد. روحانی طرح معروف مسکن مهر احمدی‌نژاد را متوقف کرد که به اعتقاد بسیاری از کارشناسان اقدام صحیحی بود. اما این دستاوردها نسبتاً کم است. از آنجایی که قیمت نفت کاهش یافته و نرخ بیکاری رو به افزایش است، انتظار می‌رود بار دیگر رشد اقتصادی بستگی شود. بخش فربه اقتصاد دولتی باید لاغرتر شود و در مقابل بخش خصوصی نیاز به توجه و توسعه دارد. از سوی دیگر دولت برای افزایش منابع ذخیره ارزی به سرمایه‌گذاری خارجی نیاز دارد. جذب این سرمایه‌ها به لغو تحریم‌ها، بازبینی برخی قوانین و تلاش برای افزایش انگیزه سرمایه‌گذاران بستگی دارد. تردیدی نیست که ایران ذخایر بزرگی از نفت و گاز در اختیار دارد. اما علاوه بر منابع طبیعی ظرفیت‌های اقتصادی دیگری نیز وجود دارد. برای مثال صنعت هتلداری و گردشگری در ایران از ظرفیت خوبی برای سرمایه‌گذاری و درآمدزایی برخوردار است. اما در ایران همه گروه‌ها از جذب سرمایه‌های خارجی حمایت نمی‌کنند. در صورتی که زمینه برای جذب سرمایه‌های خارجی و اصلاحات اقتصادی فراهم نشود، لغو تحریم‌ها به‌تنهایی نمی‌تواند موجب احیای اقتصادی ایران شود.

• مطالب انتخاب شده از منابع خارجی، الزماً بیان‌کننده دیدگاه‌های «آیه‌نو» نیست

تحریم‌ها تا ۲ ماه دیگر برداشته می‌شود

بلومبرگ در گزارشی می‌نویسد: «براساس روند اصلاحات تکنسین‌ها در تاسیسات غنی‌سازی ایران، تحریم‌های نفتی و بانکی علیه این کشور ممکن است در اواسط ماه ژانویه برداشته شود.» در این گزارش آمده است: «براساس گزارشی که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی روز چهارشنبه منتشر کرده، ایران ۴ هزار و ۵۳۰ سانتریفیوژ را در طی ۲۸ روز منتهی به ۱۵ نوامبر جمع‌آوری کرده، یعنی هر روز ۱۶۲ ماشین سانتریفیوژ. براساس سرعت کار فعلی، ایران احتمالاً خواهد توانست تا ۱۲ ژانویه تعهدات خود براساس برجام را انجام دهد.» قبل از اینکه تحریم‌ها برداشته شود، ایران باید حدود ۸ هزار کیلوگرم اورانیوم غنی‌شده خود را به کشور ثالثی منتقل کند.

۱۰ | کتینو

جهان‌ازدریچه اقتصاد

به کارنداختن دوباره موتور اقتصاد ایران

در جست‌وجوی بازارهای غیرنفتی

صنایعی که بر نیروی کار استوارند و بخش خدمات مانند تکنولوژی اطلاعات از جمله زمینه‌های مناسب برای جذب نیروی کار به شمار می‌روند که باید تقویت شوند

• آزادۀ افتخاری •

• مترجم •

توافق هسته‌ای ایران و شش قدرت جهانی از جمله راهکارهایی است که می‌تواند فشار تحریم‌ها را از دوش اقتصاد ایران بردارد. تحریم‌هایی که علیه ایران اعمال شد یکی از سخت‌ترین مجموعه تحریم‌ها در قرن بیست و یکم به شمار می‌رود. تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل علیه ایران در کنار برخی کاستی‌های مدیریتی، رفته‌رفته درآمد نفتی را کاهش داد، موجب شد ۸۰ درصد از ارزش ریال کاسته شود و رشد تصاعدی نرخ تورم و بیکاری را به همراه داشت. حسن روحانی، رئیس‌جمهور ایران، با کنار گذاشتن برخی سیاست‌های اقتصادی پوپولیستی دوران احمدی‌نژاد و در پیش گرفتن استراتژی‌های اقتصادی جدید توانست روند پرش به سوی احیای اقتصادی آرام را مدیریت کند. در نتیجه این رویکرد بود که بانک جهانی اعلام کرد تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۱۴ پس از دو سال رکود، رشدی ۱/۵ درصدی داشته است. درآمد نفتی ایران در سال‌های آینده عاملی مهم برای احیای اقتصادی خواهد بود، زیرا اقتصاد ایران برای سرمایه‌گذاری‌های عمومی و خدمات اجتماعی به درآمد نفتی وابسته است. اما رشد اقتصادی بیشتر در ایران تنها به درآمد نفتی وابسته نیست؛ ایران کشوری با جمعیت جوان و تحصیل کرده است که نیروی کار کار ماهری در اختیار دارد. شرایط ایران به‌هیچ‌وجه مشابه هند یا برزیل نیست. این کشورها نیز رشد اقتصادی سریعی دارند اما نیروی کارگری آن‌ها ماهر و تحصیل کرده نیست و تنها ۱۰ درصد از نیروی کار تحصیل کرده هستند. این در حالی است که فارغ‌التحصیلان دانش‌گاه‌های ایران در زمینه‌های علمی، تکنولوژی‌های نو ظهور و تولید آموزش دیده‌اند و درآمد حاصل

از این بخش‌ها در دوران پساتحریم می‌تواند بر درآمدی که قرار است از نفت به دست آید، سایه افکند.

■ نگاهی به اعداد و ارقام

با وجود اینکه ایران از زمان انقلاب اسلامی تاکنون هدف تحریم‌های ایالات متحده بوده است، در مدیریت رشد اقتصادی در اغلب سال‌های سه دهه گذشته موفق بوده است. ایران تا سال ۲۰۰۶ توانست تا حدودی رشد اقتصادی نسبی خود را به‌رغم تحریم‌ها حفظ کند. اما با به اجرا در آمدن تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل، که بخش‌های اساسی اقتصاد ایران شامل نفت، گاز، پتروشیمی، کشتیرانی، بانکداری و... را هدف گرفته بود، توانایی مدیریت این رشد کاهش یافت و انقباض اقتصادی ایران به ۱۵ درصد رسید. در سال ۲۰۱۲ شرایط سخت‌تر شد، یعنی زمانی که تحریم‌ها بانک مرکزی ایران را نشانه رفتند. این تحریم‌ها تمامی نقل‌وانتقال‌های مالی با بانک مرکزی ایران را در برمی گرفتند. به این ترتیب توانایی ایران برای ادامه رشد اقتصادی به منظور جبران ضرر بخش‌های دیگر کاهش یافت. کاهش درآمد نفتی نیز افت چشمگیر سرمایه‌گذاری‌های عمومی را به همراه داشت. در ایران وابستگی ۷۰ درصدی به درآمد نفتی و وجود دار، بنابراین تحریم نفت ایران نیز کاهش درآمد دولت و کاهش ۸۰ درصدی ارزش ریال را به دنبال داشت.

ژانویه دید

با وجود چالش‌های اقتصادی و دیپلماتیک ایران در این سال‌ها، این کشور توانست در بخش توسعه انسانی مانند تحصیلات، آموزش و پرورش، بیمه درمانی و خدمات اجتماعی عملکرد خوبی داشته باشد. شاخص توسعه انسانی سازمان ملل نشان می‌دهد توسعه انسانی در ایران در دهه گذشته رشدی ۶۷ درصدی داشته است، ۹۸ درصد از جوانان تحصیل کرده هستند و امید به زندگی از ۵۴ سال در ۱۹۸۰ میلادی به ۷۴ سال در سال ۲۰۱۲ میلادی رسیده است.

یکشنبه • ۸ آذر ۱۳۹۴ • شماره سی و دو

A T I V E H N O

سرمایه انسانی در ایران یکی از مهم‌ترین ثروت‌های این کشور به شمار می‌رود، حتی در دوران تحریم‌ها نیز ایران یکی از بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها را در زمینه تحقیقات علمی صورت داد و در سال ۲۰۱۲ رتبه هفدهم را در شاخص جهانی تولید علم به دست آورد. برخی از دانشگاه‌های فنی ایران نیز از رتبه علمی خوبی در جهان برخوردارند که از جمله آن‌ها می‌توان به دانشگاه شریف اشاره کرد که برخی آن را دانشگاه ام‌آی‌تی ایران می‌نامند. با وجود اینکه اقتصاد ایران همچنان به منابع طبیعی وابسته است، از سرمایه انسانی در توسعه صنایع داخلی و صنایع تولیدی مانند خودرو، ساختمان‌سازی، هوانوردی، ارتباطات و پتروشیمی به خوبی استفاده می‌شود. در سال ۲۰۰۹، ایران یازدهمین تولیدکننده بزرگ خودرو در جهان بود و ۱/۶ میلیون خودرو تولید کرد. این تولید بیش از انگلیس و ایتالیا بود. صنعت خودرو پس از نفت دومین صنعت بزرگ ایران به شمار می‌رود که در آن فرصت‌های زیادی برای سرمایه‌گذاری و کارآفرینی و اشتغال وجود دارد.

■ راه خروج از رکود اقتصادی

رئیس‌جمهور ایران به منظور خروج سریع از رکود اقتصادی توجه خود را به جای نفت به بازارها معطوف کرده است. از آنجایی که بهای نفت در حال کاهش است و در آینده‌ای قابل‌پیش‌بینی امکان افزایش بهای نفت وجود ندارد، تلاش برای کاهش وابستگی به درآمد نفتی هوشمندانه است. ساختن اقتصادی بر مبنای صادرات و درآمد غیرنفتی با توجه به اعمال تحریم‌ها دشوار است، اما در صورتی که تحریم‌ها به تدریج لغو شوند امکان افزایش صادرات غیرنفتی نیز وجود خواهد داشت. البته سروسامان دادن به وضعیت اقتصادی ایران برای دولت روحانی آسان نخواهد بود. نفت به‌تنهایی یکی از بزرگ‌ترین موانع پیش‌روی صادرات موفق محصولات تولیدی به شمار می‌رود. از آنجایی که نفت کالایی متمرکز بر سرمایه‌هاست و درآمد هنگفتی برای اقتصاد به ارمغان می‌آورد، نرخ تورم داخلی را در مقایسه با نرخ تورم خارجی افزایش می‌دهد. در نتیجه، سود صادرات کاهش و دستمزدها بیش از هزینه صادرات ملی افزایش می‌یابد. به این ترتیب انگیزه تولیدکنندگان برای تولید کالاهای صادراتی کاهش می‌یابد، زیرا نرخ ارز دیگر برای صادرات صرفه اقتصادی ندارد. تمرکز بر درآمدهای نفتی جذابیت دیگر بخش‌های اقتصاد را برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران کاهش می‌دهد و رقابت را از بین می‌برد. البته با ایجاد توازن صحیح بین صنعت و صادرات نفت می‌توان این پیامدها را خنثی کرد. از سوی دیگر از آنجایی که تحریم‌ها ارزش ریال را کم کرده با افت قیمت محصولات ایرانی در بازارهای جهانی منجر شد و به این ترتیب این محصولات در بازارهای جهانی رقابتی‌تر شدند. دولت روحانی باید برای استفاده از این مزیت‌ها هر کاری می‌تواند برای تنوع‌بخشی به اقتصاد و تقویت بخش‌های تولید و صنعت انجام دهد. در این راستا دولت باید صادرات کالاهای غیرنفتی را تشویق کند و از الگوی موفق کشورهایی مانند چین، مالزی، کره جنوبی و تایوان استفاده کند. صنایع انرژی تکنولوژی محور هستند و فرصت اشتغال‌چندانی برای نیروی کار جدید ایجاد نمی‌کنند. صنایعی که بر نیروی کار استوارند و بخش خدمات مانند تکنولوژی اطلاعات از جمله زمینه‌های مناسب برای جذب نیروی کار به شمار می‌روند که باید تقویت شوند. از سوی دیگر دولت نیز باید منابع مالی مورد نیاز را فراهم و از صادرات کالاهای غیرنفتی حمایت کند. تعهد دولت روحانی به خارج کردن ایران از رکود بدون تکیه مطلق به درآمدهای نفتی یک شانه امیدوارکننده است. او تیمی متخصص و تحصیل کرده از تکنوکرات‌ها را به‌عنوان وزرای خود انتخاب کرده است، اما سروسامان دادن به اقتصاد ایران دشوار است. تهران باید فراتر از نفت بیندیشد و به این منظور از ظرفیت صنعتی و نیروی کار ماهر خود استفاده کند. ایران با در پیش گرفتن سیاست‌های اقتصادی مناسب در کنار استفاده از منابع طبیعی می‌تواند در دهه‌های آینده به یک قدرت اقتصادی در خاورمیانه و آسیا تبدیل شود.

سر رسید، تخصص ما است

طراح و تولید کننده انواع سررسیدهای اختصاصی،

تقویم دیواری، تقویم رومیزی، دفتر تلفن اختصاصی

موسسه فرهنگی هنری آهنگ آتیه تلفن: ۸۸۵۱۷۰۹۱

